

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 2954

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID EN DE MINISTERS VOOR VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING EN VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2022

Zoals uw Kamer vrijdag 17 juni¹ is medegedeeld heeft het kabinet naar aanleiding van de situatie in de migratieketen de structuur voor nationale crisisbesluitvorming geactiveerd.

Op hoog ambtelijk en politiek-bestuurlijk niveau vindt nu wekelijks coördinatie en besluitvorming plaats ten aanzien van doorstroom in de asielopvang. Hiertoe heeft de Ministeriele Commissie Crisisbeheersing (MCCb) op 6 juli de voortgang gerapporteerd en besluiten genomen. Hierbij bied ik uw Kamer een korte toelichting over de laatste stand van zaken aan.

Actueel beeld opvang

De situatie in de asielopvang is acuut, waarbij het iedere dag passen en meten blijft om iedere asielzoeker onderdak te bieden. De situatie in Ter Apel blijft kritiek, hoewel het tot nu toe iedere avond gelukt is om voor eenieder overnachting te organiseren. Hierbij geldt wel dat dit in sommige gevallen onder onwenselijke omstandigheden gebeurt, waarbij incidenteel aan de orde is dat personen op een stoel of in een tent moeten overnachten. Daarnaast geldt dat de afgelopen nachten een aantal asielzoekers ervoor heeft gekozen de nacht voor het hek van het aanmeldcentrum door te brengen om de volgende morgen als eerste gereed te zijn voor registratie. Het is de verwachting dat deze situatie de komende dagen blijft bestaan in afwachting van het openen van de afgesproken crisisnoodopvanglocaties. Het aantal statushouders in de opvang is ongewijzigd en bedraagt meer dan 15.000 personen, waarvan meer dan de helft gereed is om te worden gehuisvest in gemeenten.

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 2906.

Maatregelen korte- en middellange termijn

Momenteel worden de, in de nationale crisisstructuur afgesproken, maatregelen operationeel gemaakt. In de veiligheidsregio's worden crisisnoodopvanglocaties georganiseerd. Op rijksniveau wordt door diverse departementen en diensten hard gewerkt aan het vervullen van de door de veiligheidsregio's gestelde randvoorwaarden ten aanzien van personele capaciteit, medische zorg en vervoer. Ten aanzien van het uitplaatsen van statushouders geldt tevens dat de operationele voorbereidingen in volle gang zijn. Op gemeentelijk niveau worden tussenvoorzieningen voorbereid en het COA bereidt de versnelde uitstroom voor, zodat onder coördinatie van de veiligheidsregio's dit goed kan worden uitgevoerd.

Randvoorwaarden Veiligheidsregio's

Door de veiligheidsregio's is een aantal voorwaarden benoemd voor het creëren van crisisnoodopvanglocaties. De veiligheidsregio's vragen ondersteuning op het terrein van beschikbaarheid medische zorg, beschikbaarheid van personenvervoer en personele capaciteit. Het Rijk heeft toegezegd om hierin te voorzien. Hierbij noem ik de afspraak dat de opschaling van de crisisnoodopvang door de veiligheidsregio's bedoeld is voor de periode van 1 juli tot 1 oktober 2022.

Vervoer

Om dagelijks 450 asielzoekers te verplaatsen naar de crisisnoodopvanglocaties is voldoende vervoer noodzakelijk. Het gaat om asielzoekers die verplaatst moeten worden vanaf Ter Apel en Budel naar de Veiligheidsregio's in heel Nederland. Dit betreft ongeveer 90 procent van de opgave. De resterende 10 procent zal tussen crisisnoodopvanglocaties in regio's zijn. Op dit moment kan de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O) zorgen voor een deel van het vervoer. Daarnaast staan verschillende partijen stand-by om bussen met chauffeurs te leveren. Inzet is afhankelijk van de planning van de betreffende crisisnoodopvanglocaties.

Zorg

Ten aanzien van de zorg zijn er drie zaken nodig: reguliere spreekuren, 24 uurslijn en spoedhulp via 112. Er zijn verschillende partijen die zorg kunnen leveren, namelijk GZA, Just4Care, Dokters van de Wereld. GZA kan de 24 uurslijn voor de crisisnoodopvang inzetten. Daarnaast hebben zij de vraag gekregen om inzichtelijk te maken hoeveel artsen zij in kunnen zetten en op welke manier zij de andere partijen kunnen betrekken. Hiermee gaat het Rijk er vanuit dat er op de verschillende locaties zorg beschikbaar is. Ook is het hiervoor nodig dat er snel helderheid is in de locaties waar het om gaat en de fasering ervan.

Personeel

Het kabinet heeft op 20 juni toegezegd om vanaf 1 juli de eerste mensen te leveren die in de veiligheidsregio's kunnen meehelpen met beheer en beveiliging. In overleg met de veiligheidsregio's wordt per regio bekeken wat nodig is aan capaciteit. Inmiddels is een eerste groep van ca. 150 rijksambtenaren, die zich op vrijwillige basis en in overleg met hun leidinggevende hebben aangemeld, beschikbaar om te worden ingezet. Er wordt ingezet om op korte termijn snel meer mensen beschikbaar te krijgen. Ook wordt parallel met uitzendbureaus verkend welke capaciteit zij indien nodig zouden kunnen leveren. Daarnaast heeft het Rijk ingestemd dat hiervoor budget vrijgemaakt wordt. Dit om zeker te stellen

dat het Rijk de benodigde capaciteit met een maximum van 30 personen per veiligheidsregio per dag beschikbaar kan stellen zolang de crisishulp-opvanglocaties noodzakelijk zijn.

Personeel Grootschalige Tijdelijke Noodvoorzieningen (TNV's)

Uw Kamer is eerder geïnformeerd over de gesprekken die lopen met gemeenten voor de opvang van asielzoekers op cruiseschepen. Deze opvang wordt voorzien voor de duur van zes maanden. Om verdere druk op het COA te verminderen, wordt, mede vanwege de krappe arbeidsmarkt en het karakter van de werkzaamheden, hierbij ook gekeken naar inzet van werknemers van buiten de EU.

Voor derdelander-bemanningsleden van zeeschepen geldt normaal gesproken een vrijstelling van de tewerkstellingsvergunningsplicht (twv) voor het verrichten van schepelingendiensten. Hier meert het cruiseschip echter voor zes maanden aan op één locatie, waardoor de reguliere vrijstelling op de twv niet van toepassing is.

Daarom zal een nieuwe algemene vrijstelling in het Besluit uitvoering Wet arbeid Vreemdelingen (BuWav) 2022 opgenomen worden, in het kader van deze specifieke situatie. De vrijstelling zal zien op (goed afgebakende) categorieën werkzaamheden van bemanning op cruiseschepen waar asielzoekers worden opgevangen. Het creëren van een nieuwe vrijstelling vergt aanpassing van een AMvB (het BuWav 2022). Er wordt naar gestreefd om de aanpassing door middel van een spoedprocedure zo snel mogelijk te realiseren.

Vooruitlopend op de wijziging in het BuWav wordt de tewerkstelling zonder tewerkstellingsvergunning van personeelsleden van buiten de EU/EER op cruiseschepen waar asielzoekers worden opgevangen tijdelijk toegestaan. Dit houdt in dat de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) gedurende een specifieke periode niet handhaaft op het ontbreken van een tewerkstellingsvergunning voor personeel op deze schepen. De NLA zal zo nodig wel optreden bij overtreding van de andere arbeidswetten (arbeidstijden, minimumloon, arbeidsomstandigheden).

Risico's

Een nieuwe vrijstelling brengt een risico op misstanden voor de arbeidskrachten op schepen met zich mee. Het gaat immers om een in potentie kwetsbare groep, die kost en inwoning aan boord van het schip heeft, niet beschikt over een sociaal netwerk in Nederland en de Nederlandse taal niet machtig is.

Om het risico op misstanden zoveel mogelijk in te perken, neemt het kabinet de volgende maatregelen:

- De werkenden op de schepen hebben recht op de Nederlandse arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden (loon, werktijden etc.). Dit zal als voorwaarde voor de vrijstelling worden opgenomen. Daarnaast zal COA dit in haar contractering afdwingen. Als opdrachtgever zal COA bovendien goed zicht houden op de groep die op de cruiseschepen aan het werk gaat.
- Daarnaast moet de groep waarvoor de vrijstelling gaat gelden zorgvuldig worden afgebakend. De werkzaamheden moeten in het verlengde liggen van de werkzaamheden die het personeel op cruiseschepen normaal gesproken uitvoert.
- Tot slot moet de vrijstelling goed afgebakend worden in de tijd en zal bekeken worden of er een maximum gesteld kan worden aan het

aantal werkenden dat onder de vrijstelling kan vallen. Het gaat immers om een tijdelijke oplossing.

Stand van zaken juridisch instrumentarium voor realisatie huisvesting en tussenvoorziening

De mogelijkheden om sneller tot vergunningen te komen voor locaties voor huisvesting en eventueel opvang zijn geïnventariseerd.

Conclusie is dat veruit de meeste snelheid gemaakt kan worden met het beter en effectiever benutten van het huidige instrumentarium. Versnelingen in procedures zijn op onderdelen mogelijk en er is samenhang met de mogelijke versnelling van procedures die is aangekondigd in het programma Woningbouw van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Bezien wordt of en welke aanpassingen nodig zijn om verdere versnelling mogelijk te maken.

Voortgang huisvesting statushouders – versnelde uitplaatsing

In het plan van aanpak van 24 juni jl. (Kamerstuk 19 637, nr. 2911) is met de veiligheidsregio's afgesproken dat zij de coördinatie van de versnelde uitplaatsing van 7500 gereed zijnde statushouders binnen 6 weken op zich zouden nemen. De afgelopen weken is er gewerkt aan een plan van aanpak tussen het COA, veiligheidsregio's en de gemeenten. Volgende week zullen de eerste statushouders worden uitgeplaatst naar een tussenvoorziening of andere huisvesting. Het is de inzet van het kabinet om samen met de veiligheidsregio's, het COA en de gemeenten snel 7500 uitplaatsingen waar te kunnen maken.

Openbaarmaking MCCb sheets

In het kader van actieve openbaarmaking maakt het kabinet de MCCb sheets die ten grondslag liggen aan de in deze brief beschreven besluitvorming openbaar. De stukken worden op de website² van de rijksoverheid gedeeld voor zover daar geen zwaarwegende belangen³ in de weg staan en zijn op korte termijn raadpleegbaar.

Het kabinet spreekt zijn waardering uit voor deze enorme collectieve inzet van alle betrokkenen in deze bijzonder complexe context. Hierbij dient in het bijzonder de inzet van alle betrokken uitvoeringsdiensten, de veiligheidsregio's, provincies en gemeenten en hun respectievelijke medewerkers te worden genoemd. Deze waardering is natuurlijk ook voor alle overige betrokken maatschappelijke partners en stakeholders.

Tot slot wil het kabinet benadrukken de voorzitters van de Veiligheidsregio's en de inliggende gemeenten zeer erkentelijk te zijn over de bereidheid om in deze nationale crisis deze ongebruikelijke inspanning te leveren. Het kabinet is zich er terdege van bewust dat dit betekenis heeft voor de verhoudingen binnen het veiligheidsbestel.

² <http://www.rijksoverheid.nl>.

³ Hierbij is onder meer te denken aan derden belang, het belang van de staat, de persoonlijke levenssfeer en de internationale betrekkingen.

Mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

De Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
H.M. de Jonge

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
C.E.G. van Gennip